

Het evangelie van vandaag gaat over vergeving. Vergeving veronderstelt zonde en schuld. Alwéér zonde en schuld, hoor ik sommigen al verzuchten! Ik weet, daar kunnen mensen soms allergisch voor zijn. Dat kan op een onfortuinlijke jeugdervaring teruggaan of op een te strenge opvoeding, en dat kan voor hen de aanvaarding van een wezenlijk element uit het christelijk geloof bemoeilijken.

Is zonde en schuld dan zo wezenlijk voor ons geloof? Ja, want onze geloofs-intuïtie beleeft de godsverhouding als een afhankelijkheid: wij ervaren het leven als een geschenk, wij hebben het onszelf niet gegeven, het is gekregen. Van onze ouders en in laatste (en dus eerste) instantie van God. De ideale godsrelatie is die van liefde en vriendschap. En die verhouding vraagt om dankbare erkenning, naar God en naar onze ouders, uiteindelijk tussen alle mensen, want het menselijk geslacht is één familie. Onderlinge liefde is voorwaarde voor ons geluk. Wat wij God verschuldigd zijn dat zijn wij, mensen, ook elkaar schuldig. 'Het enige...' zegt St.Paulus. In het christendom heet dat liefde, in het jodendom vrede, sjaloom. Het is veelzeggend dat in het Oude Testament het gebod 'Eer uw vaders en uw moeder' als het allereerste vermeld staat. Die grondintuïtie heeft Jezus lapidair tot uitdrukking gebracht in het Onzevader: vergeef ons onze schulden zoals wij onze schuldenaren vergeven *hebben*.

Dit leerpunt uit de Bergrede heeft Matteüs uit Jezus' mond opgetekend in de vorm van een parabel. Die parabel wordt verteld in hoofdstuk 18 dat in zijn geheel gaat over de broederlijke verhoudingen in de geloofsgemeenschap. Petrus was kennelijk een beetje geschrokken door die radicale eis van onderlinge barmhartigheid. En hij twijfelt, vermoedelijk, aan de haalbaarheid daarvan in de dagelijkse praktijk: 'Heer, als mijn broeder tegen mij misdoet, hoe dikwijls moet ik dan vergeven? Tot zevenmaal toe?' Stellig vindt hij die zeven keer zelf wel schromelijk overdreven. En wat vinden wij zelf? Stel, een vriend heeft je bedrogen, en hij betoont spijt. Daar overheen stappen is niet niks. Maar stel nu, hij doet het opnieuw... Weer zand erover? Maar bij een derde keer is onze maat toch wel vol, vermoed ik. Zoiets moet Petrus gedacht hebben. Dat hoor je in de toon van zijn vraag: 'Toch niet tot zeven maal toe?'

Jezus' antwoord is onthutsend: 'Nee, niet tot zevenmaal toe, zeg ik je, maar tot zeventig maal zeven maal!' Het is een absurde overstatement. Het betekent: altijd, volstrekt en radicaal zonder restrictie! Deze parabel legt dat nog eens uit. Hij legt uit waaróm wij altijd moeten vergeven.

Wij nemen het Onzevader van Jezus dagelijks ettelijke keren in de mond: 'Vergeef ons zoals wij vergeven aan onze schuldenaren'... maar er staat: Vergeef ons zoals wij vergeven *hebben* aan onze schuldenaren. Durven wij God te vragen ons te vergeven conform de maat die wijzelf tegenover anderen hanteren? Ik hoop dat God ons die grootspraak door de vingers wil zien. Het voorbeeld dat Jezus hier kiest is veelzeggend. Iemand wordt voor de goddelijke rechtbank geleid die tien duizend talenten schuldig is. Hij valt op de knieën en belooft alles te zullen betalen. Maar wie enig besef heeft over wat voor bedrag het gaat, weet dat daar geen schijn van kans voor bestaat. Het is een astronomisch bedrag: één talent vertegenwoordigt zoiets als veertig miljoen euro, wat is dan 10 000 talenten? Wij kennen zulke geldsommen

alleen van Prinsjesdag wanneer de miljoenennota wordt gepresenteerd of van de schuldenlasten waarmee bij de politieke vredesverdragen landen na een verloren oorlog werden opgezadeld. Sinds Marshall wordt daar overigens van afgezien, omdat het inderdaad volstrekt onmogelijk is en alleen maar tot nog grotere ellende leidt. Het is duidelijk, Jezus voert die barmhartige schuldeiser op als beeld voor Gods vergevingsgezindheid, hij is onze vader uit wiens goedheid wij allen leven.

In de parabel vraagt de schuldenaar uitstel van betaling, de eiser scheldt hem de schuld zelfs kwijt! Grootmoediger kan wel niet. De man gaat naar buiten en dan herhaalt zich de scène: hij loopt iemand tegen het lijf die hem honderd denariën schuldig is. Hij grijpt hem bij de keel en wil hem zo dwingen te betalen. Maar ook deze man zinkt op de knieën – het wordt met identieke bewoordingen verteld, wat laat uitkomen hoe absurd zijn eiser is. Tot zo ver het verhaal dat ons duidelijk wil maken hoe weinig de eerste schuldenaar geleerd heeft van zijn ervaring. Honderd denariën is wel een bedragje, want één denarie is zoveel als een dagloontje (we weten dat uit de parabel van de werknemers in de wijngaard die allemaal voor één denarie waren ingehuurd ongedacht het uur waarop ze de dag begonnen). Een arbeider zou voor 100 denariën meer dan drie maanden moeten werken. Maar 10 000 talenten is een half miljoen keer het bedrag van de 100 denariën.

Wat zegt ons dit gegoochel met astronomische cijfers nu? Het wil duidelijk maken dat wij tegenover God altijd op immense wijze in de schuld staan: wij hebben heel ons leven aan hem te danken, een onbetaalbaar geschenk. Dat wij met de erkenning van die waarheid vrij en blij mogen leven dat vervult ons tot zulk een dankbaarheid dat wij op grond daarvan voor onze evenmens ook grenzeloos barmhartig en vergevingsgezind horen te zijn. Maar betekent dit dat wij aan ónze goedmoedigheid tegenover onze evenmens enig recht kunnen ontlenen op Gods vergeving?

Misschien kunnen wij onze relatie tot God enigszins verduidelijken met die te vergelijken met ons staan in de natuur. Onze moeder aarde beschikt over een fabelachtig vermogen om het kwaad dat de mens aanricht weer goed te maken. Onze verkwistingen en egoïstische ingrepen kunnen zo fataal niet zijn of de natuur herstelt in een paar jaar de schade weer. De schepping is onvoorstelbaar vindingrijk in het weer rechtbreien van wat de mens heeft verknoeid. Zo lijkt de schepper zelf ook met ons om te gaan. Maar wil dat dan zeggen dat wij maar door kunnen gaan met gewetenloos die gave van God te plunderen? Het kwaad straft zichzelf en op den duur dreigt de mens in zijn eigen vuil om te komen.

De geniale apostel Paulus heeft daarop al een theologisch antwoord gegeven in zijn Romeinenbrief. Hij zet daar uiteen dat God de mens rechtvaardigt niet *omwille van* zijn goede werken, maar *ondanks* zijn zonden. Onze goede daden betekenen geen tegoed op onze balans. God vergeeft in zijn goedheid al onze zonden, maar –schrijft Paulus in de Romeinenbrief – mogen we daaruit besluiten: laten we maar doorgaan met zondigen dan maken wij daarmee Gods genade des te overvloediger?! Nee, wij geven blijk van onze dankbaarheid door ons te bekeren en niet meer te zondigen! Dat is het geheim van Gods barmhartigheid en het zegenrijke christelijke berouw over onze liefdeloosheid tegenover onze naasten.

AMEN.